

NATURWEST

TIDSSKRIFT UTGITT AV VESTLANDSKE NATURVERNFORENING

Årsmøte 16. mars kl. 19.00: Dounreay en trussel mot vårt livsmiljø, se s. 5

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I OSLO

**Fatal skogreisningsplan
Bekkestad forlater formannsvervet
Fordeling av kysten
Om Darwin og gasskamre
Årsberetning**

Vestland, Vestland, når eg ser deg slik . . .

Foto: Arnold Håland

Største naturinngrep siden istiden!

ARNOLD HÅLAND OG TOM N. PEDERSEN FOR NATUR VEST

Dette blir den uunngåelige karakteriserer av den storstilte skogreisningsplanen som foreligger for Hordalandskommunene. 70% av all naturlig skog skal erstattes med monokulturer av gran. I dag har vi nok kunnskap til med sikkerhet å kunne forutsi hvilke katastrofale følger dette vil få.

Omfattende forandring i florasammensetning

I kontrast til Østlandet er fraværet av gran et særpreg for Vestlandske barskoger. Like karakteristisk er vekslingene mellom ulike skogstyper selv over svært korte avstander, og mange steder finner vi en blanding av løv og barskog, med et kraftig feltskikt. Men mest slående er nok de bratte skråningene, ofte ned mot fjorden, dominert av varmekjære løvtrær. Skogsområder utilgjengelig for folk og fe, og derfor nærmest ubørt. Store deler av de ytre kyst-

strøk er dominert av lynghei, et kulturpåvirket landskap som resultatet av århundres hogst, lyngbrenning og beitepåvirkning.

I Hordaland finnes det idag ca 1500 km² skog. 1157 km² er barskog, der 69 % er furu og furu-dominert barskog. Det finnes altså vel 350 km² granskog, for det meste granplantfelt, ispedd noe lerk (data fra landskogstakseringen 1982).

De siste skogreisningsplanene for Hordalandskommunene går ut på å erstatte 70% av den eksisterende skogen med granplantfelt. Dette resulterer i en dramatisk endring av florasammensetningen. Plantefeltene er oftest så

tette at det tidligere så karakteristiske feltskiktet forsvinner helt. Det er vanlig at Vestnorske granplantfelt er så tette at bunnskiktet består av et tjukt strølag bestående utelukkende av barnåler. Undersøkelser har vist at dette er surt og kan ta 30 år på å brytes ned.

Halvert bestand av spurvefugl

Vi har i dag kunnskap nok om dyreliv i ulike skogstyper til at vi kan forutsi hvilke konsekvenser utskiftning av naturlig skog med plantefelt vil få for dyrelivet.

Blir skogbrukets planer om treslagskifte gjennomført etter planene vil Vestlandets fire fylker miste hekkepopulasjoner av spurvefugl i størrelsesorden 800 000 til 1 000 000 ! Dette er tall som er fremkommet ved omregning av påviste fugletettheter i de ulike biotyper som er planlagt treslagskiftet, til totale hekkepopulasjoner for de samme områdene. Også for andre dyregrupper finner en tilsvarende endringer. Det har lenge vært kjent at granplantefelt endrer insektlivet drastisk, noe som igjen medvirker til den lave tetthet av fugl i plantefeltene. Men det er ikke bare tetthet det er tale om, det skjer også en dramatisk endring i artssammensetning. Vi finner ikke de samme fuglene i et granplantefelt som i en edelløvskog.

Erosjon og forsuring

Mangelen på feltskikt merkes særlig godt når skogen hogges. Vanlig hogstmetode er flatehogst, hvilket resulterer i at store flater eksponeres for både uttørring og utvasking. Mangelen på vegetasjon redusere jordbunnens evne til å holde på fuktighet og på mineraler, og med de kraftige nedbørmengder vi utsettes for her på vestlandet innebærer dette at områder eroderer lett. Dette er velkjente forhold fra New Zealand.

Britiske forskere har påvist en radikal endring i jordbunnens pH som en følge av etablering av granplantefelt. Det antas at den kraftige endringen i flora ødelegger jordbunnens bufferegenskaper. En følge av redusert bufrings-evne er utvasking av mineraler, og i særstilling står aluminium.

Det er velkjent at aluminium er mer løselig ved lavere pH, og der-ved opptrer i større konsentrasjoner i vann med lav pH. Forskere ved Zoologisk Laboratorium i Bergen har målt aluminiumsinnholdet i Svartediket og funnet konsentrasjoner på opptil 900 mg/liter ! Den internasjonale helsegrensen er på 200 mg/liter. Det er ikke lenge siden vi leste om undersøkelser foretatt av Statistisk Sentralbyrå, som fant en sammenheng mellom forekomsten av presenil dementes og aluminiumsinnholdet i drikkevannet på Sørlandet. Her var det snakk om aluminiumskonsentrasjoner på opptil 350 mg/liter!

Spørsmålet nå er om det er en direkte sammenheng mellom granplantefeltene i nedslagsfeltet ved Svartediket og det høye aluminiumsinnholdet.

Det haster!

Nå trengs det handling! Det er ikke bare vern av dyr men i like stor grad vern av oss selv som tvinger oss til å se på monokulturdyrking av barskog på en annen måte. Blir skogplantingsplanene realisert kan vi møte en økologisk katastrofe på Vestlandet. Vi bør

få fler argumenter inn i diskusjonen enn «hurtig vekst», «lønnsom skogsdrift» o.s.v..

Det endelige regnestykket om lønnsomhet er meget mer komplisert og må nødvendigvis innebære fler momenter enn hva som har vært i bildet hittil.

Spørsmålet blir om det i det hele tatt er ønskelig med et intensivt skogsbruk i den målestokk det her legges opp til. Vår kunnskap om økologi tilsier at den planlegging som foreligger er svært så korttenkt. Men en har ennå tid på seg til å endre planene.

Norges Skibshypotek A/S

BERGEN

Flykt ikkje frå framtida!

Fleire og fleire innser fordelane...

VESTLANDSBANKEN

NATUR VEST

NR. 1 – 1987

Utgitt av
VESTLANDSKE NATURVERNFORENING

NATUR VEST kommer ut fire
ganger i året, og sendes
gratis til alle medlemmer.

VESTLANDSKE NATURVERNFORENING
er et fylkeslag innenfor
Norges Naturvernforbund (NNV).
Medlemskap koster i 1986
kr. 120,-. (pensjonister kr. 50,-)
og omfatter foruten NATUR VEST
også abonnement på NORSK NATUR
(6 nr. årlig).

OPPLAG: 2400 ekspl.
TRYKK: Reklametrykk Grafisk
Bergen

REDAKSJONSUTVALG:

Øivind Bergh
Anders Goksøyr
Ole Mikalsen
Otto von Münchow
Tom N. Pedersen

Form/layout: Svein Nord

Vignetter: Synneva Heradstveit

ANSVARLIG DETTE NR.
Otto von Münchow

Redaksjonen avsluttet 2. febr.
Frist for innlevering av
stoff til neste nr.: 20. april

REDAKSJONENS ADRESSE:
Vestlandske Naturvernforening
Jacobsfjorden, Bryggen.
Postboks 1201, 5001 Bergen.

VESTLANDSKE NATURVERNFORENING
har telefon (05) 31 38 51, og
kontortid tirsdag og torsdag
kl. 11.30 – 14.30, og lørdag
kl. 12.00 – 14.00.

NATUR VEST

Årspris 15,- mark. 120,-. Spørsmål om bestilling sendes til: 05 31 38 51

Forsiden: Tom N. Pedersen

Redaksjonell

NaturVest begynner på et nytt år, et år som vi i redaksjonen håper skal bringe 4 interessante nummer som medlemmene i VNF vil kunne synes er verdt å lese. Hele hammen har vi jo allerede endret til det bedre – leserne har forhåpentligvis oppdaget det og målsetningen for redaksjonen i året som kommer, må være å klare å følge opp vårt flotte ytre med et innhold av samme klasse.

To nummer har alt gått i våre nye drakt, og i den forbindelse ønsker redaksjonen å rekke en

varm takk til den person som står ansvarlig for utforming. Til venstre ser du med små bokstaver: *Form/layout: Svein Nord*. Dette er mannen som har gjort vårt ytre til det det er. Det må også legges til at Svein Nord/Reklametrykk Grafisk har gitt oss en gunstig avtale, uten det ville Natur Vest aldri blitt som den er i dag. Takk til alle.

Vestlandske Naturvernforening takker anonym giver for kr. 1000,-.

– hele uken!

på bank

Bestill gebyrfri lønnskonto nå

- Ingen gebyr på sjekk
- Ingen gebyr på bankgiro
- Ingen gebyr på Minibank mellom kl. 08–16 (ellers kr. 2,-)
- Bensin- og butikkautomat kr. 2,-

10% rente på inntil kr. 15.000,-. 5% rente inntil kr. 15.000,-. Kr. 50.000,- i kreditt. Gode lånebetingelser

Skillingsbanken

– en annerledes bank

ÅRSMØTE

Mandag 16. mars 1987 kl. 19.00

Bergen Håndverk og Industriforening, Thalia selskapslokaler
(storsalen 1. etg.), Ole Bulls plass 15

1. Årsberetning
2. Regnskap
3. Valg
4. Eventuelt

Åpent møte kl. 20.00

DOUNREAY EN TRUSSEL MOT VÅRT LIVSMILJØ

Foredrag/innlegg:

Professor Torbjørn Sikkeland, Universitetet i Trondheim
Dr. philos Gunnar Furnes, Norsk Hydro forskningscenter i
Bergen
Førsteamanuensis Theis Braanaas, Bergen Lærerhøgskole

Årsberetning

Styret

Leder: Frode Bekkestad
Nestleder: Amund Måge
Styremedl: Erik Brendehaug
Lars H. Blikra
Rezi Faye
Jan Arne Holm
Jarle Tryti Nordeide
Varamedl: Norman Natland
Marianne Pedersen
Randi Sørsdal
Oddvar Skre
NU — ikke besatt

Fra 20.10.86 til 15.01.87 har Frode Bekkestad vært permittert som leder p. g. a. eksamensforberedelser. Amund Måge har fungert som leder i denne perioden.

Sekretær(fast ansatt) har vært Ingegerd W. Næss.

Valgkomitéens innstilling til nytt styre er klar til på årsmøtet.

Biogruppen

Samansetning 1. halvår 1986:

Lars Harald Blikra (leiar), Jarle Nordeide, Kristine Skagen, Erik Brendehaug og Oddvar Skre. Etter sommaren blei gruppa reorganisert og slått saman med Miljø og landskapsgruppa. Den reorganiserte Biogruppa har hatt følgjande samansetning: Oddvar Skre (leiar), Jarle Nordeide, Erik Brendehaug, Kristine Skagen, Lilli Mjelde, Onar Moltu, Rut Thorbjørnsen, Lone Bergesen, Pelle Engeseter og Arvid Aadland.

Av saker som gruppa har arbeidd med, kan nemnast:

forslag om kommunal regulering av edellauvskogområde som fall utanfor fylkesplanen for Hordaland. Til no har Bømlø vedteke å freda eit mindre område i Mosterhamn.

Forslag om kommunal regulering av eit gardsbruk i Fyllingsdalen i Bergen til jordbruks og friluftsmål.

Det er levert inn protest mot ei rekke utbyggingssaker, mellom anna på Prestegardsmoen på Voss, Tyborgtangen på Lindås, Moldegård på Os og Storetveitåsen i Fana.

Klage på planar om heliskiing i Sysendalen, Eidfjord og på Voss. I begge tilfelle vann vi fram med våre synspunkt.

Klage på dumping av fyllmasse i naturreservat på Herdla. Det vart lova å retta opp att skaden.

Alternativ rørledningstrasé over Alvøy til Øygarden, alt.kraftlinjetrasé i Fusa, protest mot kloakkutslepp i Viksefjorden,

Rovdyrplanen for Hordaland.

Følgjande saker er under arbeid: utviding av nasjonalparkområdet på Folgefonna, veg og tunnelplanar i Langedalen, Arna, og «samla plan» for Nordåsvatnet.

Medlemer av Biogruppa har også vore med i felles arbeidsgrupperrsom har arbeidd med større saker, t.d. avfallsbehandling i Bergen og landskapsvernområde i Ramsvik-Kongshamn.

Frå 20/1-87 overtar Jarle Nordeide som leiar i gruppa.

– 11/10 arrangerte Naturvernlaget fjelltur fra Vatnadalen til Rydlands der Arne Berger freista å gå opp den gamle prestastien over fjellet. Turen gjekk i fint ver, og det var god oppslutnad.

– 28/10 skipa laget kåserikveld m/lysbillete om «Antarktis og Bouvetøya» v/ Jan Helge Halleraker. Me fekk her vera med på ein ekspedisjon i Sørishavet med sterke naturintrykk. Det var svært god oppslutnad på dette arrangementet.

Elles gjennom året har Naturvernlaget engasjert seg i planar om akvakulturanlegg på Stord, der ein har freista å sjå sakene frå ei miljøside. For tida jobbar laget med ei jordvernsak som me syns er svært viktig. Det gjeld å forhindre at Sæbø gard vert lagt ut til tomteland.

Naturvernlaget sende elles to representantar til Vestlandske Naturvernforening sitt seminar på Os den 29/11.

Forurensningsgruppen

Det har i 1986 vore stor aktivitet i forurensningsgruppa og det er avholdt 8 møte med om lag 8-10 deltakarar. Gruppeleiar fram til sommaren var Jan Arne Holm, i haust overtok Amund Måge. I tillegg vart det i vår halde studiesirkel om vannforurensing leia av Ola Mjaavatn. Gruppa var på omvis-

ning på Knappen renseanlegg. I samarbeid med opplysningsgruppa er det halde mange standsaksjoner mot Dounreyanlegget. Det vart vidare arrangert 1-dags-seminar om forurensing på Os den 30. november.

Viktige saker handsama av forurensningsgruppa er:

– Framtidas avfallsbehandling i Bergen. Gruppa gjekk inn for forbrenningsanlegg med energigjenvinning framfor ny fylling i Skeisåsen.

– VNV rapporterte ulovleg deponering av spesialavfall på verksemda Penkem på Manger. SFT tok affere i saka og forholdet vart retta.

– VNV gjekk mot nytt avfallsanlegg på Herdla, Askøy.

– VNV påtala manglande kontroll av sigevatn frå avfallsplass på Eide, Sotra til miljøvernvedlinga i fylket.

– VNV gjekk i ein uttale til SFT mot samtidig drift ved ovn 2 og 3 ved Odda Smelteverk p. g. a. dårleg miljøkontroll ved verksemda.

– VNV gjekk i ein uttale mot at det skulle gjevast løyve til kullfyring av gartneri på Lindås.

Opplysningsgruppen

Medarbeidere i gruppen:

Rezi Faye (leder), Elisabeth Amundsen, Terje Borthen, Dorte Stensen, Randi Sørsdal, Bjørg Vestfossen og Kari Vogt.

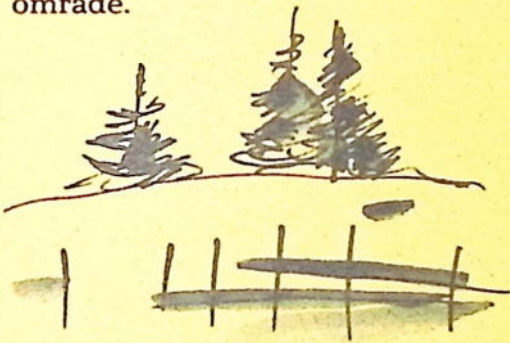
I 1986 har Opplysningsgruppen: planlagt og gjennomført 8 Nærmiljøturer med tilsammen ca. 450 deltagere, laget og utgitt håndbok for nærmiljøturer, «Se deg omkring», opplag 3000, for salg, organisert 4 utstillinger om naturvern/Naturvernforbundet/ sur nedbør, organisert kampanjer/stands om sur nedbør, radioaktivitet, fosfatfrie vaskemidler, og laget løpesedler til kampanjene, gjennomført 5 postkasse/verveaksjoner, i forbindelse med kampanjene og andre naturvernsaker, arrangert dagsseminar om forurensning, for lokallag og fylkeslag, arrangert lysbildekveld med foredrag, salg og servering, ca. 100 deltagere, solgt 540 naturkalendere til firmaer.

Energigruppen

Grappa har halde 6 møte i 1986. Gruppeleiar var Amund Måge fram til november, då Ståle Bratlebø overtok. Grappa har i år konsentrert seg om energiøkonomisering og organisering av kraftforsyninga.

Til det siste punktet er det laga eit notat som er kritisk til dagens organisering. Dette notatet vil no truleg danna grunnlag for ein meir aktiv innsats frå VNV på dette punktet.

Grappa påtala vidare den ulovlege utbygginga til A/S Tyssefaldene i Mostjønn i Ullensvang, men var ikkje mot denne utbygginga i eit ellers mykje regulert område.

Vassdragsverngruppen

I november 1986 startet vi opp en egen vassdragsverngruppe i foreningen. Med dette avlaster en energigruppen med de rene vassdrags sakene, samtidig som bio- og miljø/landskapsverngruppene også får noe avlastning.

Gruppen har utarbeidet foreningens svar på 10 prosjekter i Samla Plan, videre forberedes en henvendelse til miljøverndepartementet angående den forestående Verneplan for vassdrag (nr. 4). Vi har tatt kontakt med Hattebergkomiteen, og vil arbeide med å samle dokumentasjon til støtte for at både Etneelva og Hattebergvassdraget blir tatt med i den kommende verneplanen. Hattebergvassdraget inngår også i nasjonalparkforslaget Folgefonna Vest fra Statens Naturvernråd, og gruppen har her fått ansvaret for å utarbeide et grundig dokumentert utvidelsesforslag der i alle fall hele statsallmenningen på Folgefonna inngår.

I lyset av den nye landsplanen for nasjonalparker vil vi også følge opp landskapsvernforslaget i Stølsheimen.

Askøy Natur- og Miljøvernlag

Askøy Natur og Miljøvernlag har såvidt vi vet 96 medlemmer. Styret har i 1986 vært: Mary Losvik (leder), Randi Svendsen, Harald Clausen, Jørgen Jørgensen og Leif Andersen. Vi har hatt 9 styremøter i årets løp.

De store sakene i 1986 har vært planene om Askøybroen som skal komme i gang i 90-årene, og forslaget om boss plass på Herdla. Bro til Askøy vil føre til store endringer i allfall på Søraskøy, så vi er opptatt av det. Hittil har vi sendt inn kommentarer til planene for tilførselsveger til broen, men neste fase blir forskjellig utbygging som vi p.t. vet lite om. Noen snaker f.eks. om ny senterutbygging for Askøy i Haugland/Ravnangerområdet.

Saken om boss plass på Herdla tok vi fatt på sammen med VNF og andre gode krefter. Det har gått bra, så det ser ut for at vi kan takke hverandre for hjelpen. Ellers har vi i gang en sak om et par furuskogreservater her ute etter initiativ fra Universitetet. Saken er nå ute på høring, og vi håper det blir en fornuftig løsning på den. I årets løp har vi selv arrangert 4 turer, og dessuten hjulpet VNF med en tur til Skotnes i fjor vår. Vi har deltatt i seminar på Os, i verneaksjon for VNF og forsøkt å være representert på styremøtene i VNF. Samarbeidet med omverdenen inkl. lokalavisen her såvidt vi vet vært riktig godt.

Leif Andersen

Lindås miljø- og naturvernlag

har i 1986 hatt dette styret: Bjørn Årseth, Elin Holmås Fanebust, Else Holmås, Per Løddøen, Øyvør Næss, Øystein Vik og Bjørn Morken. Varamedlemmer: Helge Rambjør, Harald Strømsnes, Stein Søfteland og Vigdis Olafsen.

Både Bjørn Morken og Vigdis Olafsen flytta diverre ut or distriktet tidleg på året, og har difor ikkje fungert i styret.

I året som gjekk har me hatt 8 styremøter.

Me arrangerte i haust eit ope informasjonsmøte vedr. det planlagde kolfyringsanlegget hjå Rolv Haukås Handelsgartneri. Bra oppslutnad om møtet, og bra pressedekning. Me har gitt 2 uttalar i denne saka, ein til Lindås kommune og seinare ein meir omfattande til Statens Forurensingstilsyn. Har utanom dette gitt uttale til 3 andre saker.

Me har også stått for produksjon av 2 nærradioprogram i året som var, eitt med utgangspunkt i ein (herleg) båttur i Lindåspollen, og eitt frå sauesankinga i haust.

Hadde 2 deltakarar på Vestlandske Naturvernforening sitt miniseminar på Os 29/11 der tema var landbruksforureining og forureining frå oppdrettsanlegg.

Me synest vel at me har jobba tolleg bra i år, men skulle gjerne hatt betre kontakt mellom styret og øvrige lags-medlemer. Syslar med div. idear til betring av dette.

19. januar 1987

Lindås Miljø- og Naturvernlag

Elin H. Fanebust
sekr.

Stord og Fitjar Natur og Miljøvernlag

- 8. juni arrangerte Naturvernlaget søndagstur til Storsøy. Dette er ei verna øy som ligg nord for Huglo. Bergrunnen er kalkrik og vegetasjonen uvanleg rik. Me hadde med oss fagfolk både i botanikk og geologi. Over 130 personar var med på turen, og i det fine veret var det verkeleg ei stor oppleving.

- 23.-24. august hadde Naturvernlaget vitjing av Vestlandske Naturvernforening. Me prøvde å syne dei eit tverrsnitt av Stordnaturen, m.a. den verna oreskogen på Hystad og Storafjellet med fantastisk utsikt over Sunnhordland. Elles var det omvisning i gruvene på Litlabø og eit kåseri om naturen på Stord.

- I september sende laget ein deltakar til Naturvernforbundet sitt miljøseminar i Moss. 7/10 arrangerte me ein miljøkveld der Arne Oftedal fortalde fra seminaret. Han tok spesielt for seg forureiningssituasjonen i Nordsjøen og viste m.a. filmen «En dråpe i havet».

Tysnes Natur og Miljøvernlag

Styret i 1986 har vore: Leiar: Marie Backman Fosshaugen, skivar: Sigurd Bjordal, kass: Svein Sør-eide, styremedlem: Simon Fossdal, Nils Gjerstad, varamedlem: Martha Kjærefjord.

Tysnes Natur og Miljøvernlag hadde årsmøte 19.3. Der hadde ein for seg opplesing av årsmelding og rekneskap som vart godkjent. Etter premieutdelinga for fotokonkurransen heldt Audun Fosshaugen kåseri om Bermudaøya.

I 1986 hadde vi to styremøter.

Laget har 39 medlemmar (mot 32 i 1985). Det visar at interesse for naturvern er aukande. Aktiviteten i laget har ikkje vore så stor som ein skulle ynskje. Dei som er aktive har og mange andre interesser i lokalmiljøet, så berre ein liten del av tida kjem laget til gode.

Ein kan vone at vi ved årsmøtet i år kan få eit naturvernlag i Tysnes kommune. Laget har fått pengestøtte frå Tysnes Sparebank og Tysnes Kulturstyre. Tysnes Kulturstyre gav og pengar til oppussing av fortøyningsboltar med «trollauge» som blei gjort i juli 1986 i regi av Tysnes Natur og Miljøvernlag. På stranda i ein del vikar rundt om i Tysnes kommune finst det 14 boltar merka med svartkvit ring i fjellet. Dei fleiste av desse boltane er ca. 100 år gamle. Dette er offentlege fortøyningsplasser som kan verta brukt av alle som søkjer hamn. Ved registreringa av ved Kystsonenplanlegginga i Sunnhordland, som leiar var med på, blei desse boltane kartfe. Ringane og boltane var tære av vær og vind, så ein oppussing var det trong for.

Representasjon

Av de viktigste møte- og representasjonsoppdrag kan nevnes:

- Møte med miljøvernministeren og samferdselsministeren om flytebru over Salhusfjorden og nytt høgbrualternativ. F. Bekkestad deltok.

- Møte med Bergen kommune om Nordåsvannets framtid. F. Bekkestad deltok.

- Landsmøte på Darbu, Buskerud. F. Bekkestad, A. Måge og I. W. Næss deltok.

- Organisasjonsseminar om gift og forurensing på Moss. A. Måge deltok.

- Energiseminar på Ringeby. E. Brendehaug og F. Bekkestad deltok.

- Lederen og nestlederen har ellers holdt flere foredrag og innlegg om natur- og miljøvern i ulike fora.

Naturvernsaker

Vern av natur- og friområder.

Foreningens landskapsvernområdeforslag Nærøyfjorden-Flåmsdalen-Raundalen-Stølsheimen kom med i NOU om framtidige verneområder i Norge.

Vi fikk forhindret etablering av et servicesenter i våtmarksområdet på Tjeldstø i Øygarden kommune og utfylling av Melsvatn i Vossavassdraget.

Det ble arbidet videre med landskapsvernområdeplanene i Alvøen, og vi gikk sterkt imot reguleringsforslag for boliger i Ramsvik edellauvskogsområde. Planen er trukket tilbake. Det er innledet samarbeide med BOF om verneplan for Alvøen.

Foreningen engasjerte seg sterkt i mot planen om søppelfyllplass i nærheten av en verneverdig rullesteinsstrand og friluftsområde på Herdla. Kommunen gikk til slutt inn for å skrinlegge prosjektet.

Skytebanesaken i Bjørkedalen i Fjell tok mye tid også i 1986. Det var flere møter og befaringer med kommunale, fylkeskommunale og statlige myndigheter. Miljøverndepartementet går sterkt imot planene.

Det ble satt igang arbeid med et landskapsvernområdeforslag for Folgefonna og deler av Hattbergvassdragets nedbørsfelt.

Det ble også satt igang arbeid med og utarbeidet en skisse til samlet plan for Nordåsvannet og strandområdene omkring.

Det er utarbeidet et reguleringsforslag for gardsbruk og friområde fra Rosenlund-Krohnegården mot Løvstakken i Fyllingsdalen for å demme opp mot boligbygging og vei.

Det er protestert mot en rekke utbyggingssaker, og av de viktigste kan nevnes planen om nytt idrettsanlegg på Prestegardsmoen på Voss, utbygging av Storetveitåsen til kontor og terrasseblokker og utbygging av deler av Moldegård i Os.

Forurensing:

Foreningen engasjerte seg i den fremtidige avfallsbehandlingen i Bergen, der styret gikk inn for forbrenningsanlegg med energigjenvinning framfor kraterfylling i Skeisåsen. Bystyret har utsatt saken.

Vi avdekket og rapporterte et større ulovlig deponi av spesialavfall fra Jotungruppens anlegg på Manger. SFT tok affære og deponiet ble flyttet.

Det ble gjort uttalelser i en rekke utslippssaker vedrørende kloakk og industri.

Flytebrusaken krevde også mye innsats i 1986 gjennom VNV's engasjement i Utvalget mot flytebru. Det ble utarbeidet flere uttalelser og møtenotater. VNV var representert på flere møter med departementene. Det ble utarbeidet et informasjonshefte «Fakta om bruplanene» og et nytt høgbrualternativ.

Energi og vassdragsvern:

Det ble reagert skarpt på A/S Tyssefaldenes ulovlige utbygging i Mostjørn i Ullensvang. Hele kraftanlegget var ferdig utbygd før konsesjonsaken ble sendt ut på høring. Det ble vurdert å politianmelde A/S Tyssefaldene.

Det ble gitt uttalelse til forhåndsmeldt utbygging av Hesjedalsvassdraget i Osterøy kommune.

Foreningen gikk sterkt imot en konsesjonssøknad fra Sogn og Fjordane Energiverk om utbygging av Ortnevik-Ugelsvik-Østerbø-vassdragene. Spesielt ble det protestert mot Ortnevik-utbyggingen som griper inn i Stølsheimen verneområde og dessuten er plassert i kategori 3 i Samlet plan. Konsesjonssøknaden ble trukket tilbake.

Informasjon

Medlemsbladet NaturVest ble forandret, og kom ut i delvis farge-trykk, med ny lay-out og redaksjonelle endringer. I 1986 kom det ut fire numre i et opplag på 2 300 eksemplarer.

Bergensavisene, lokallagsavisene, NRK-lokalradio og nærradioene ga foreningen god pressedekning. VNV er også medarbeider i programposten «Miljø-aktuell» i Puddefjord Radio.

Det ble gjennomført flere utstillinger og kampanjer/stands om naturvern og sur nedbør, Tsjernobyl, Dounreay m. v.

Nærmiljøturene var populære også i 1986. Det ble gjennomført 8 turer med ialt 450 deltakere.

Det ble utarbeidet en håndbok for nærmiljøturene «Se deg omkring» i et opplag på 3 000. Denne selges bl. a. fra bokhandlere i Bergen.

Det ble laget en informasjonsbrosjyre om Alvøen.

Salget var meget godt i 1986. Det ble solgt 540 naturkalendre og en god del juleartikler, bøker m. v.

Redaksjonen

Det er også i år utgitt fire nummer av bladet NaturVest. Bladet distribueres gratis til alle medlemmer i Hordaland. Fra og med nummer 3/86 har bladet kommet i ny lay-out, med i alt fire fargesider inklusiv omslaget. En meget gunstig avtale med trykkeriet og Svein Nord, som har vært ansvarlig for bladets nye utseende har muliggjort dette. Fra samme nummer er også settingen forandret, i det all tekst nå skrives inn på tekstbehandling v. hj. av EDB. Redaktørvervet går på omgang mellom medlemmene i redaksjonen.

Når det gjelder lån -

snakk med oss

**K KREDITKASSEN
FISKERNES BANK**

SOM MEDLEM FÅR DU «BYGGE OG BO» - AKTUELT BLAD OM BOLIGBYGGING, HUS OG HJEM

**MEDLEMSSKAP
I
BOB**

**BOLIGTILBUD TIL DEG
S O M M E R U N G**

**Bergen
og Omegn
Boligbyggelag**

Det spirer og gror
i Bergen Bank.

Regnskap for Vestlandske Natur- vernforening 1986

Utgifter:

Sekretær og kontorhold	kr. 41 173,40
Porto, telefoner	» 12 111,32
Trykksaker, papir	» 8 659,10
Møter, kurs, reiser	» 18 590,64
Natur-Vest	» 37 620,98
Kjøp av kalendere og naturvernmateriell	» 46 423,00
Seminarer	» 2 667,00
Brosjyre Alvøen	» 10 000,00
Håndbok i nærmiljøturer	» 35 095,00
Gaver og tilskudd	» 662,00
Korreksjoner vedr. mellomregnskap 1985 VNV/NNV	» 10 005,00
Utgifter v/NNV (anslått)	» 17 000,00
Andre utgifter	» 2 460,00
Balanse: Overskudd	kr. 7 688,63
	<u>kr. 250 156,07</u>

Inntekter:

Fam. Loofts gave	kr. 19 325,00
Bankrenter	» 2 254,57
Obligasjonsrenter	» 130,00
Annonser i Natur-Vest	» 12 150,00
Nye medlemmer	» 10 930,00
Salg av kalendere og naturvernmateriell	» 70 948,50
Anonym gave	» 10 000,00
Tilskudd til håndbok i nærmiljøturer	» 37 500,00
Tilskudd til brosjyre Stølsheimen	» 16 500,00
Andre tilskudd	» 4 632,00
Medlemskontingentandel for 1986 fra NNV	» 64 363,00
Nærmiljøturene	» 1 388,00
Helgetur Stord	» 35,00
	<u>kr. 250 156,07</u>

Status pr. 31/12 1986

Bankinnskudd høyrentekonto	kr. 28 176,11
Bankinnskudd sparevilkår	» 7 506,98
Obligasjoner	» 1 900,00
Postgiro	» 1 291,71
Kassabeholdning	» 1 200,00
Tilgode kontingentandeler 1986	» 64 363,00
	<u>kr. 104 437,75</u>

Skyldig N.N.V. vedr. mellomværender 1986	kr. 17 000,00
Skyldig N.N.V. vedr. naturvernmateriell	» 22 549,50
Kapitalkonto	» 64 888,25
	<u>kr. 104 437,75</u>

Revidert og funnet i orden
Bergen, 23/1-87
Leif M. Lien

Minde 23/1-87
J. Jebsen

VEISJEFEN TILTREDES!!!

Har du noen gang lurt på hva som skal til for å få bygget en gangsti? Josef Martinsen, veisjef i Hordaland og trofast gjenganger i NaturVests spalter, vet svaret. I Fana-posten 17. desember leser vi følgende:

«Til Einar Ørsje har veisjef Josef Martinsen opplyst at grunnen til at det ikke er blitt gjort noe med Steinsvikvegen er at det ikke har skjedd dødsulykker på veien. Tre ganger er det bevilget penger, men Bergen kommune har ikke sørget for å erverve grunn.»

Om det skulle være noen tvil, kan vi glede veisjefen med at Darwin P. Erlandsen allerede har sagt:

«Tiltredes!!!»

NaturVest har med dette gleden av å gratulere veisjefen med hans nye, ærefulle medlemsskap! Egentlig burde mange kommunale figurer fått samme ære, men som president Erlandsen slår fast:

«...medlemskortet går til veisjef Josef Martinsen. De andre får nøye seg med hederlig omtale.»

ØB

FANA SPAREBANK

Stor nok for de fleste

Ø. Hesturvet 1 5050 Hesturvet Telefon 27 15 20	Viggam 10 5050 Bergen Telefon 21 97 90	Strommevoll 1 5052 Minde Telefon 28 12 08	Elvernes 5050 Hesturvet Telefon 27 15 20
5050 Fardal Telefon 27 15 22	5060 Sævi Telefon 28 87 20	5065 Skjerve Telefon 22 87 78	5047 Sand Telefon 27 82 22

ANLEGGSGARTNER-MESTER *arne*
WIKHOLM

MEDLEM AV N.A.M.L.

TELEFON (05) 33 15 00 - 5353 STRAUME - BANK: 3625.09.03094

GARTNER & BLUMSTERMINDE
WIKHOLM
WIKHOLM 46 5353 STRAUME TEL 331500

Gruppene det viktigste i VNF

Dette sier avtroppende formann i foreningen

OTTO VON MÜNCHOW FOR NATUR VEST

Frode Bekkestad har valgt å forlate sjefsstolen i Vestlandske Naturvernforening. Han gjør det med god samvittighet etter seks innsatsfulle år ved roret. Nå, tredve år gammel, vil han søke nye utfordringer, blant annet tiltrer Frode Bekkestad om kort tid i sin første jobb etter avsluttet studie. Natur Vest har hatt en siste samtale med foreningens leder før han tropper av.

Da han i sin tid ble valgt til formannsvet, var Frode Bekkestad den yngste formann som Vestlandske Naturvernforening noen sinne hadde hatt. Frode sier Til Natur Vest at han den gang så på det nye vervet som en stor mulighet til å drive aktiv naturvernarbeid i en frivillig organisasjon.

– Det var en betydelig utfordring, spesielt med tanke på at jeg var den yngste formann som hadde tiltrått taburetten. Før hadde det vært eldre, erverdige formenn som var kommet i satt alder. Derfor var det spennende å overta i så pass ung alder, sier Frode.

Før stillingen som formann, var Frode leder av forurensningsgruppen. Allerede i 1977 begynte han å lede denne gruppen, og ble værende der fram til han ble valgt som formann. Det var nok den innsatsvilje han la for dagen i forurensningsgruppen som gjorde Frode aktuell for formannsvet, og det ble etterhvert ganske mange saker som gikk gjennom hans hender i gruppen; Mongstad raffineriet blant annet, større industriforurensningssaker og han sier selv at han ble kastet inn i flytebroaken.

– Som leder i forurensningsgruppen ble jeg også interessert i andre saker, det kunne være områder som for eksempel vassdragsvern, og i løpet av den perioden vil jeg nok si at jeg fikk et langt bredere spekter hva saker angår enn det mitt arbeid i gruppen skulle tilsi. Jeg opparbeidet etterhvert en større oversikt innen naturvernarbeide.

– Etter gruppearbeidet hoppet jeg rett i formannsjobben, jeg hadde overhode ikke sittet i styret før det. Men jeg så ikke på det som noe stort problem. Jeg hadde opparbeidet en god kontaktflate og for eksempel blitt kjent med gangen innen forvaltning.

– I starten var det kanskje en antydning til motsetning mellom meg som ung og de eldre i styret, men det ble raskt overvundet. Du må huske på at den gang besto styret av eldre folk.

– Jeg la stor vekt på å få inn yngre folk, for jeg fant jo gradvis ut av at de eldre ikke hadde kapasitet til et høyt aktiviseringsnivå. I dag er det jo langt flere yngre styremedlemmer, og det var konsekvensen av en bevisst jobbing mot dette.

– Folk med ansvarsfulle jobber og som har mye å gjøre på, er ikke egnet til organisasjonsarbeidet. Vi trenger folk som kan arbeide i styret, ikke slike som alltid har en unnskyldning til ikke å møte opp.

VNF har selvfølgelig gjennomgått endringer i løpet av de 6 årene Frode Bekkestad satt i styret. Spesielt har vel gruppenes arbeid fått en langt større betydning.

– Jeg vil si det på den måte at Vestlandske Naturvernforening i dag er bedre organisert, men ikke dermed sagt at det tidligere var dårligere. Jeg har lagt vekt på at faggruppene må være godt bemannet med personer som har den nødvendige interesse og kunnskap til slikt arbeid. Gruppeledere må være dyktige ellers bryter det hele sammen, vi får ikke kontinuitet.

– Faggruppene har fått delegert ansvar og jobber for styret og på vegne av VNF. De er et viktig apparat å spille på, så derfor bør gruppene være inntakt. Jeg har prøvd å opprette nye grupper blant annet prosjektgrupper som jobber med større arbeidsoppgaver.

En av de endringene som kanskje merkes størst er en utvidet variasjonsbredde i de typer saker som foreningen har jobbet med.

Din bank for hele livet

Hver enkelt av oss har spesielle behov for banktjenester. Behovet skifter med både livssituasjon og alder. DnC har derfor utviklet tjenester som tar hensyn til dette. På den måten kan våre kundefrådgivere gi deg gode råd ut fra akkurat din situasjon og dine behov – gjennom hele livet.

DnC
Den norske Creditbank
Bradbenken 1, Bergen – Tlf. 32 00 50

Frode Bekkestad forlater sjefstolen i VNF.

Foto: Otto von Münchow.

Frode Bekkestad sier at det i dag arbeides med alt fra rene nærmiljøsaker til tunge industriproblemer.

– Vi spiller på mange strenger og samtidig har saksmengden steget betraktelig, sier Frode til Natur Vest.

I perioden som Frode Bekkestad har sittet som formann, har en rekke store saker være framme i forgrunnen. Det gjelder Vossavassdraget, det gjelder Stølsheimen og ikke minst Flåm/Raundalen/Nærøyfjorden. En

kan ikke akkurat si at det har manglet på saker, og Vestlandske har vist en iherdig innsats i de senere år. Det er vel egentlig ikke så rart at også formannen blir utslitt etterhvert?

– Nå går det på sjette året som formann og jeg begynner å føle visse trøtthetstegn, forteller avtroppende leder uten at vi vil skrive under på at det synes.

– Jeg har sittet så lenge nå, at jeg begynner å gå tom for nye ideer og innfallsvinkler. Det er vel ikke uriktig å si at det har gått litt tregere i det siste.

– Dessuten er jeg kommet til et veiskille, jeg er ferdig å studere og skal snart begynne i ny jobb. Også derfor følte jeg at formannsvervet måtte komme til et opphør. En annen vurdering som jeg nå merker på vei inn på arbeidsmarkedet er at aktivt arbeid over en lengre periode med naturvern saker, ikke gir noen kompetanse når en søker arbeid. Jeg har etterhvert søkt mange jobber, og jeg vil ikke legge skjul på at det å bruke mye tid på et lederverv i en frivillig organisasjon som VNF, ikke gir kompetanse. Tvert i mot blir det en brems som man må være obs på.

– Jeg tror forøvrig også at det er sundt for organisasjoner at ikke ledere blir sittende for lenge. Nye krefter må til, det virker positivt for arbeidet. Det er jo nok av eksempler på at formenn og ledere sitter for lenge.

Frode Bekkestad gir seg ikke helt i Vestlandske Naturvernforening, men tar nå varamanns plass i styret. Han sier at han for framtiden vil jobbe med spesielle saker som har gått i lang tid uten å komme til noen ende. Også landstyret og organisasjonen sentralt, er områder som Frode vil satse på dersom det skulle by seg en sjanse.

– Etter å ha jobbet med lokale saker, ville det ha vært interessant å se på saker som har et videre perspektiv, forteller Frode.

Til den nye formannen forteller Frode at hemmeligheten ved å lede en frivillig organisasjon er å sørge for folk som har de nødvendige interesser, nødvendig tid og bakgrunn til å arbeide. Det er også viktig å pleie organisasjonen.

– En dårlig organisert forening er problematisk å drive. Hold derfor organisasjonsstrukturen inntakt, plei alle kontakter, enten det gjelder andre miljøvernorganisasjoner eller myndighetene.

Frode Bekkestad har fått seg jobb og begynner snart i et internasjonalt firma som produserer, markedsfører og selger oljeprodukter til offshorevirksomheten. Han forteller med et lite smil om munnet at dette kanskje kan få folk til å grøsse på ryggen. Faktum er i hvertfall at Frode har merket at enkelte har blitt litt skeptiske: «Er det noe galt med holdningen til mannen?»

– Dette kan jeg avkrefte her og nå. Jeg vil alltid være sterkt engasjert i miljøvernideen, og den har etterhvert blitt en del av meg selv.

De fordeler kysten vår

ØIVIND BERGH FOR NATURVEST

I forrige NaturVest stilte vi spørsmålet om vår en gang så endeløse kyst begynner å bli i korteste laget. Hytteområder, småbåthavner, industriområder og ikke minst oppdrettsanlegg legger beslag på stadig større områder. Dette øker behovet for å få vernet tilstrekkelige områder for ettertiden. Og ikke minst blir det nødvendig å planlegge hvor vi skal gjøre hva.

Olav Nagel-Alne er aktiv i Stord Natur- og Miljøvernlag. Til hverdags er ukependleren å treffe på Vestlandsavdelingen til NIVA, Norsk Institutt for Vannforskning. Her har man gjort kystsonoplanlegging til spesialt.

– For tida jobber jeg med et prosjekt som heter LENKA – en landsomfattende egnethetsvurdering av den norske kystsonen til akvakultur. Jeg er sekretær for gruppa som skal vurdere andre brukerinteresser enn akvakultur, altså både industri-, friluftsliv- og naturverninteresser. Ellers fins det en gruppe som skal vurdere fiskeri- og akvakulturinteresser samt en vassdragsgruppe som skal vurdere alle interesser i forbindelse med vassdrag. Det er Miljøverndepartementet som betaler for prosjektet. Også andre fagmiljøer er trukket inn, blant annet Havforskningsinstituttet, Direktoratet for naturforvaltning og plan- og næringsavdelingene i Hordaland og Sør-Trøndelag fylkeskommuner.

– *Hva skal LENKA gi oss?*

– Målet er å plassere oppdrettsanleggene der konfliktene med andre interesser er minst. LENKA skal gi oversiktsplaner for akvakultur i hvert fylke. Arbeidet er nettopp kommet i gang, og foreløpig arbeider vi med å utvikle metoder for å undersøke og vurdere områder. Seinere vil gruppene jeg nevnte få oppgaven med å koordinere kartleggingsoppgavene. Selve kartleggingen skal skje på fylkesplan.

– *Hva slags metoder kan brukes?*

– Det kan høres enkelt ut, men valg av metode er både viktig og vanskelig. Vi har tidligere forsøkt med en poengskala, hvor poengene for forskjellige bruksformer blir summert til slutt. Men det er vanskelig å avgjøre hva som skal telle med i beregningen, og hvor stor vekt som skal legges på de enkelte faktorene. I kystsonepla-

nen for Sunnhordland, som vi her på NIVA blir ferdig med i august, har vi endt opp med «kvalifisert skjønn» – da kan vi best ta hensyn til alle faktorer, mener vi. Og skjønn kommer jo inn uansett.

– *Uansett vil vel en slik plan inneholde konklusjoner som kan diskuteres?*

– Naturligvis, det er en politisk prosess å disponere kysten vår. Derfor må beslutningene fattes politisk. Men det krever jo at vi vet hvor mye kyst vi har, så og si. Planen for Sunnhordland er ikke offentlig ennå, men jeg røper neppe noen hemmelighet at vi har støtt på både den ene og den annen type holdninger blant lokalpolitikere. Mange mener at naturverninteressene ofte blir for sterkt «blåst opp». Forståelsen for naturvern er også sterkt varierende fra kommune til kommune. I pressede områder er gjerne behovet for naturvern lettest å se. Da er gjerne også politikere mest positive.

Men jeg presiserer at de har gitt oss ganske frie hender. Jeg føler slett ikke at vi har måttet gå på akkord med det faglige.

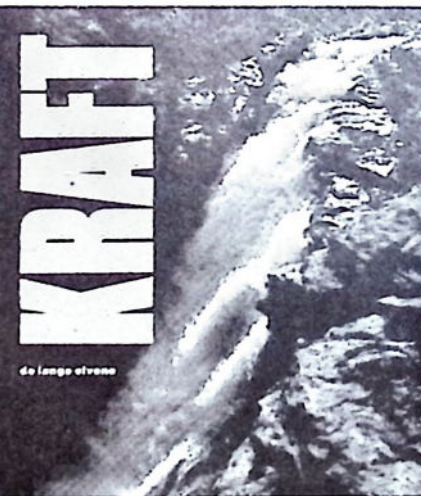
Andre vil igjen hevde at vi mange steder har tatt for stort hensyn til akvakulturnæringen, om den har aldri så mange gode sider. Det kan nok ikke utelukkes at naturvernorganisasjonene, når den tid kommer, vil være uenig med en del vurderinger. Her på NIVA har vi prøvd å ta hensyn til alle interesser slik Samarbeidsrådet for Sunnhordland ga oss i oppdrag. Planen vil også omfatte en vurdering av alle de gode oppdrettslokalitetene i ialt 9 kommuner, og en summering av interesser som taler mot å etablere anlegg. Disse interessene har vi delt i friluftsliv- og naturverninteresser på den ene side og næringsinteresser (fiske, utslipp o.l.) på den annen side.

Det er slett ikke gitt at det ikke vil komme oppdrettsanlegg der konfliktene er størst. Hvis kon-

flikten med f.eks. naturvern er stor i et stort område kan det være lurt å plassere oppdrettsanleggene nær eksisterende næringsdrift, selv om de da vil gjøre forholdene mindre gunstig for disse. Mye taler for å konsentrere inngrepene i enkelte områder, og så lette presset mot andre. Men dette vil alltid være en vanskelig politisk avveining.

kjærlighetsbok om elvene i Breheimen

I POETISKE ORD OG BILDER
(BERGENS TIDENDE)

NORSK NATUR 1/87:
*Noko av det vakraste eg har
sett på trykk . . .
Boka formidlar ei intens oppleving
av naturen, av «de lange elvane . . .*

KRAFT de lange elvene

Kr. 165,- i bokhandelen
eller fritt tilsendt fra:

**NORD 4, GAMLE BERGEN,
5035 SANDVIKEN.**

NAVN: _____

ADR.: _____

_____ BT

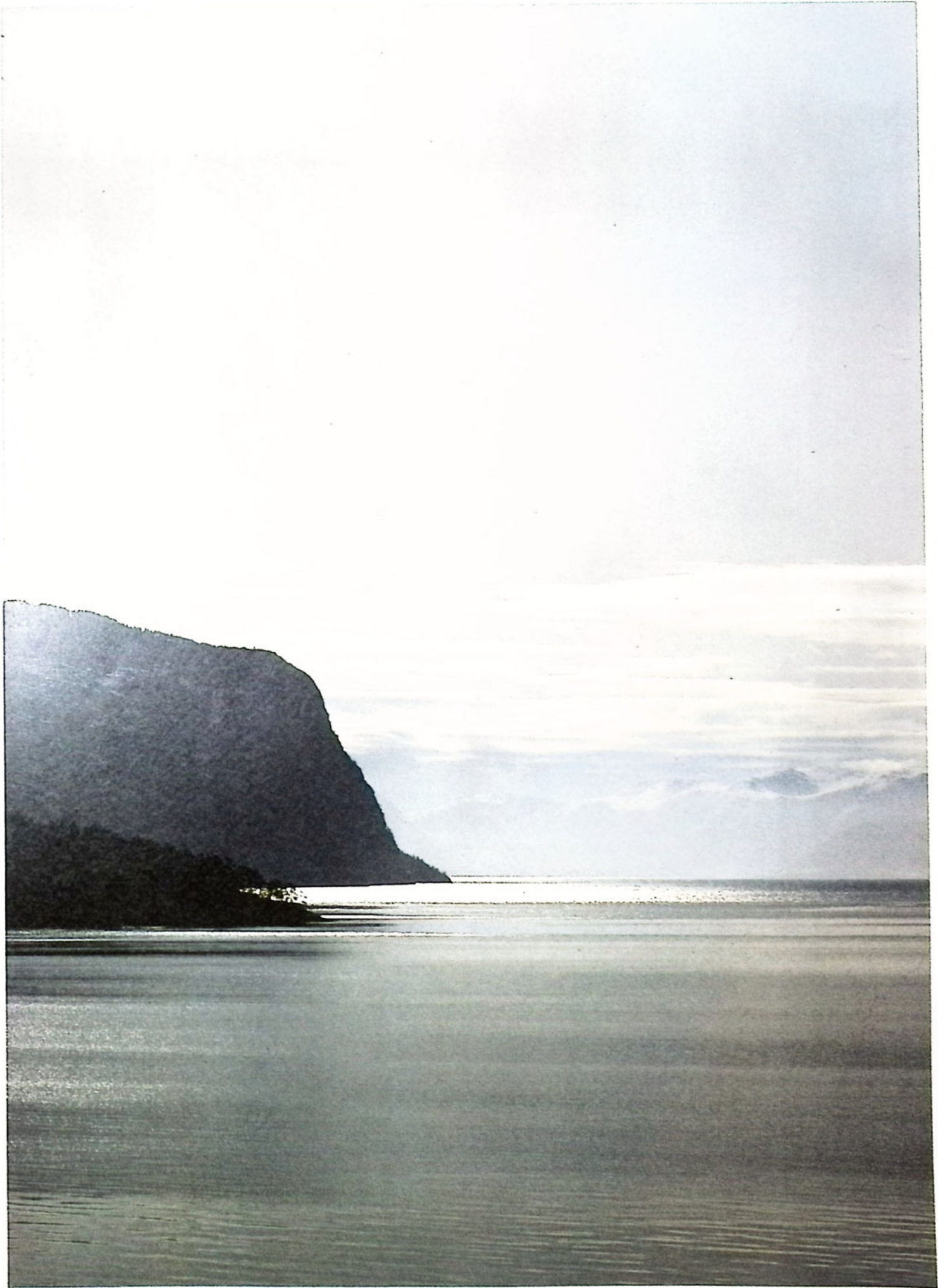

Foto: Svein Nord.

Om Darwin og gasskamre

AV ANDERS GOKSØYR

Kunnskapsløshet er en skummel ting. Særlig den det spilles på i avisenes debattsider fra tid til annen. Rektorer, advokater og andre kan hevde at det siste hundreårets nyvunne innsikt i arvemekanismer og evolusjon bare er humbug, at sur nedbør ikke er skadelig, at Rhinen har det helt fint etter Sandozutslippene i høst, at miljøvernbevegelsen i Vest-Tyskland har Hitler som forbilde osv. osv., og likevel gi argumentasjonen et ferniss av seriøsitet. Andre debattanter har opp gjennom årene, med like stort krav på å bli tatt seriøst, hevdet at gasskamrene ikke fantes og at jødeutryddelsene bare var oppspinn.

Selv om kunnskapsløshet kan betraktes som en slags mental stengrunn, kan den gi grobunn for at slike påstander og lettvin-

te løsninger kan spre seg. De som sår, har som regel sine baktanker med det, og behøver ikke alltid være like kunnskapsløse selv. Politiske eller religiøse overbevisninger kan gjøre det påtrengende å hevde at sur nedbør og andre miljøgifter er ufarlige, eller at mennesket umulig kan ha hatt en apeliggende stamfar noen hundre tusen år tilbake i tiden.

Det som er påfallende, er at det særlig er innenfor naturfagene at kunnskapsløsheten har begynt å sette sitt preg på samfunnet. Enhver gymnasiast kan fortelle deg om aksjekurser og inflasjon, mens biologien, læren om livet, glatt kan velges bort. Økonomene overtar styringen, og når vi forsøker å forklare at en fisk ikke er en aksjepost, at en blomst ikke er et kontantbeløp, da rister de bare

uforstående på hodet. Et vassdrag i rør kan regnes i penger, det samme kan olje og gass, og (dessverre) renseanlegg og avfallsbehandling.

Det er mangel på elementære biologikunnskaper som gjør at folk i dagens Norge ikke forstår hva Darwin mente, og hva dagens naturvitenskapsfolk mener, om utviklingen av planter og dyr på Jorden. Det er den samme kunnskapsmangelen som kan få noen til å tro at Rhinen i dag har det helt fint. Rhinen, som var en stinkende kloakk lenge før Sandoz leverte sitt siste bidrag. Og det var den samme typen kunnskapsløshet som gjorde det lett å tro at gasskamrene bare var oppspinn.

La oss få biologien tilbake som obligatorisk fag i skolen!

